

СВЯТО ДЕРЖАВНОСТІ

(В РІЧНИЦЮ ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОСТІ
І СОБОРНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ)

ВІД УРАДУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ
до
УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН.

Вшановуючи найбільше державне свято українського народу, свято його державної незалежності і соборності, Уряд Української Народної Республіки, разом з вірним державним заповітам воляцтвом і громадянством, шле з чужини в день 22 січня гарячий синівський привіт Матері-Страдниці Україні і всім її дітям, братам і сестрам нашим, що на рідній землі і поза межами її в чужинецькій неволі пробувають.

Оглядаючись на перейдені десятиліття тяжкої боротьби нашого народу за своє право і волю, боротьби оплаченої мільйонами людських жертв і безмірною руїною рідного краю, та вдивляючись у заслонене непроглядною завісою майбутнє, Уряд заховує незаломну віру в правильність того шляху, на який поставила його воля народу. Уряд має нехитбу певність, що тільки цей шлях, шлях боротьби з чужинецьким насильством, боротьби непримиримої при всяких обставинах, приведе нас до вимріяного ідеалу державної волі.

Разом з цілим світом пережила Україна найбільшу в історичних часах другу світову війну, коли два ворожі, чужі їй імперіялізми зводили на її живому тілі свій кривавий бій. Скінчився цей бій та не скінчився ще історичний катаклізм, який його породив.

Світ стоїть роздертий на два взаємно чужі собі духом табори; чужі вірою, мораллю і цілями. Родерта й потоптана лежить Атлантийська Хвостія, що її урочисто проголосили великі демократії світу. Ідея справедливості і рівності для всіх народів лишилась неадісоненою в більшій частині Старого Світу. Стан неспокою, невдоволення і непевності, що його переживають сьогодні народи є продовженням тої катастрофи, яку розпочала друга світова війна. Але історичні катастрофи не тривають віками. Світ шукає гармонії, народи прагнуть справжньої, необлудної волі і справедливості, і вони знайдуть їх.

Боже Провидіння видасть свій суд. Чи для тієї справедливості змушені будуть народи пролити знову ріки крови в новій війні, чи величя мета досягнена буде нашою незломністю і генієм свободолюбних націй мирним шляхом, — однаково, рівновага сил і гармонія духа в світі мусять бути привернені, а насильство, облуда і потоптання прав людини і народів мусять зникнути.

Для досягнення цієї гармонії і рівноваги в Європі мусять бути пошанована й привернена державна воля українського народу, актом 22 січня 1918 року проголошеною. Безмірні жертви, що їх поклав наш народ в обороні своєї волі, вже світові знані, і ніякі фальші та підступні тих, що ці жертви спричинили, не зможуть заслонити правди перед демократичним і свободолюбним світом. У вирішальні дні історії цей світ стане з нами, бо лучить нас з ним спільне розуміння ідей неспальшованої демократії, народоправного устрою і соціальної справедливості.

Проте від нас усіх, українських громадян, залежить, щоб не замовк у світі той одностайний і гідний свідомої, державної нації голос, що його піднесла Україна 30 літ тому, коли розвалилась російська тюрма народів, голос, що будить і тривожить сумління світу. Дбаймо, щоб голос цей був потужним, одностайним і чесним. Дбаймо за нашу національно-державну єдність. Шануймо волю народу на рідній землі встановлені державний прапор і традицію Української Народньої Республіки, нашої Соборної Незалежної Держави, символи якої понесли ми на чужину.

Несучи з посвятою свою боротьбу й працю для здійснення спільного всім нам ідеалу, нехай кожний патріот український дбає, щоб жертва його на вітні Батьківщини не стала марною врятованою, чи, що гірше, — пустою забавою невідповідальних або ворожих нам сил.

Хай приклади славних збройних чинів лицарських армій українських, хай мудра державна єдність наших національних парламентів, що створили наш акти 22 січня 1918 і 1919 років, служать нам здинними, невіддільними і незмінними дооговками. Хай світла постає Голова відродженої Держави нашої, Вождя-Мученика Симона Петлюри, що з його рук Уряд Української Народньої Республіки перейняв скривавлений Державний Прапор, буде єдиним спільним всім нам Патроном і Духовим Батьком. Переймаючи цей Державний Прапор, зложив Уряд в дні 12 червня 1926 року обітницю вірності заповітам Вождя-Мученика такими словами:

"Приймаючи на себе в цей відповідальний час увесь тягар праці нашого національного і державного визволення, Уряд Української Народньої Республіки дає урочисту обітницю перед цілим українським народом та перед славною пам'яттю Симона Петлюри свято і непорушно виконати до кінця свій обов'язок перед Батьківщиною".

Вірний цій обітниці, Уряд у цьому святочному дні звертається з гарячим закликом до всіх політичних і громадських об'єднань, партій і організацій українських, що визвольну боротьбу поставили на чолі своїх завдань, до всіх, хто пішов на чужину, щоб продовжувати розпочату на батьківщині боротьбу та працю для звільнення з чужого ярма: у боротьбі, діяльності, в праці цій пам'ятаймо про єдність і гідність нашу як народу державного, не зменшуймо дорібку поляглих борців незгодю, розбратом і взаємним поборюванням.

Уряд вітає чесне порозуміння і координацію політичної праці всіх активних сил наших. Уряд прагне, щоб порозуміння таке було завершене створенням громадсько-політичного представництва, що заступило б нам на чужині державний парламент, перед яким міг би уряд, до часу повороту на Батьківщину, скласти звіт з своєї праці та шукати опертя в своїх турботах.

Коли ж з лицарської крові наших борців повстане на вільній землі українській Соборна Незалежна Держава наша, тоді, скінчивши своє часове завдання, звільнений від зложеної обітниці, Уряд Української Народньої Республіки складе свій мандат перед Сувереном Держави нашої -- Українським Народом.

На Чужині, 22 січня 1947 року.

ЧЕТВЕРТИЙ ЛІТВЕРСЬКИЙ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ.

Народе України!

Твоєю силою, волею, словом, стала на Землі Українській Вільна Українська Народня Республіка. Справдилась колишня давня мрія батьків Твоїх, борців за вольности і права трудящих.

Але в тяжку годину відродилась воля України. Чотири роки лютої війни знесилили наш край і людність. Фабрики не виробляють товарів, заводи сплячуться, залізниці розхитані, гроші в ціні падають.

ють, хліба зменшилося — наступає голод. По краю розплодилися юрби грабіжників і злодіїв, особливо коли послухало з фронту російське військо счинивши криваву різню, заколот і руїну на нашій землі.

Через все це не могли відбутися вибори до Українських Установчих Зборів в приписаний нашим попереднім Універсалом час, і ці збори, призначені на нижній день, не могли відбутись, щоб прийняти з наших рук нашу тимчасову найвищу революційну владу над Україною, установити лад в Народній Республіці нашій і організувати нове і правительство.

А тим часом Петроградське Правительство Народніх Комісарів, щоб позернути під свою владу вільну Українську Республіку, оповістило війну Україні і насилає на нашу землю свої війська — красногвардейців, большевиків, які грабують хліб наших селян і без всякої плати вивозять його в Росію, не жаліючи навіть зерна, наготовленого на зсів; вбивають неповинних людей і сіють сирізь безладдя, злодіяцтво, безчинство.

Ми, Українська Центральна Рада, зробили все, щоб не допустити цієї братовбивчої війни двох сусідніх народів, але Петроградське Правительство не пішло нам назустріч і веде далі криваву боротьбу з нашим народом і Республікою. Крім того, те саме Петроградське Правительство Народніх Комісарів починає зтягати мир і кличе на нову війну, називаючи її до того ще "священною". Знов полетіть кров, знов нещасний трудовий народ повинен класти своє життя.

Ми, Українська Центральна Рада, обрана згаданими селян, робітників і солдатів України, на те пристати ніяк не можемо, ніяких війн піддержувати не будемо, бо Український Народ хоче миру, і мир демократичний повинен бути якнайшвидче.

Але для того, щоб ні російське Правительство, ні яке инше не ставало Україні на перешкоді установити той бажаний мир, для того, щоб вести свій Край до ладу, до творчої роботи, до зрощення безомудної та волі нашої, ми, Українська Центральна Рада, сповідаємо всіх громадян України:

Однині Україна... Карпатська Республіка стає самостійною, не від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу.

Зо всіма сусідніми державами, як-то: Росією, Польщею, Австрією, Румунією, Туреччиною та иншими ми хочемо жити в згоді й приятні, але ні одна з них не може втручатися в життя самостійної Української Республіки. Владу у ній буде належати тільки народові України, іменем якого, поки зберуться Українські Установчі Збори, будемо правити ми, Українська Центральна Рада, представниця робочого народу — селян, робітників і солдатів, та наш виконавчий орган, який однині матиме назву Ради Народніх Міністрів.

І отце насамперед приписуємо Правительству Республіки Нашої, Раді Народніх Міністрів, від цього дня вести розпочаті вже переговори про мир з Центральними Державами цілком самостійно і довести їх до кінця, не зважаючи ні на які перешкоди з боку яких-небудь инших частин бувшої Російської Імперії, і встановити мир, щоб наш Край розпочав своє життя в спокої і згоді.

До так званих большевиків та инших напесників до чинять

та руйнуєть наш Край, приписуємо Правительству Української Народної Республіки твердо і рішуче ваятись до боротьби з ними, а всіх громадян нашої Республіки закликаємо, не жалуючи життя, боронити добробут і свободу нашого народу. Наша Народня Українська Держава повинна бути вичищена від кзасланних з Петрограду насильників, які топчуть права Української Республіки.

Незмірно тяжка війна, розпочата буржуазними правительствами, тяжко змучила наш народ, знищила наш Край, розбила господарство. Тепер тому мусить бути кінець. Одночасно з тим, як армія буде демобілізуватись, приписуємо однукати додому деяких солдатів, а після затвердження миревих договорів — розпустити армію зовсім, потім, замість постійної армії, а взести народню міліцію, щоб військю наше служило обороні робочого народу, а не бажанням пануючих верств.

Порушоновані війною і демобілізацією місцевости мають бути відновлені за поміччю і заходом нашого державного скарбу.

Коли вояки наші повернуться додому, народні ради — волосні і ксвітові — та городські думи мають бути перевиборані в час, який буде приписано, щоб і вояки наші мали в них голос. А тим часом, аби встановити на місцях таку власть, до якої мали довіряти і яка б опіралась на всі революційно-демократичні верстви народу, Правительство повинно закликати до співробітництва з органами місцевого саморядування ради селянських, робітничих і солдатських депутатів, вибраних з місцевої людности.

В справі земельній комісія, виборана в останній сесії Центральної Ради, вже виробила закон про передачу землі трудовому народові без викунку, приписавши за основу скасування власности і соціалізацію землі, згідно з нашою постановою на зосьмії сесії. Закон цей буде розглянено за кілька день в повній Центральній Раді. Рада Народніх Міністрів живив всіх заходів, щоб передати землю в руки трудящих через земельні комітети неодмінно відбулась ще до початку весняних робіт.

Діси, води і всі підземні багатства, як добро українського трудящого народу, переходять в порядкування Української Народної Республіки.

Війна забрала також на себе всі трудові робочі сили нашої Країни. Дільність заводів, фабрик і майстерень виробляли тільки те, що було потрібно для війни, і народ зостався зовсім без товарів. Тепер війна кінець. Отже приписуємо Раді Народніх Міністрів негайно приступити до переведення всіх заводів і фабрик на мирний стан, на вироблення продуктів, потрібних насамперед трудящим масам.

Та сама війна наплюдила брані тисяч безробітних, з такою ж інвалідів. В самостійній Народній Республіці України не повинен терпати ні один трудящий чоловік. Правительтво Респ. блики має підняти промисловість Держави, має розпочати творчу роботу у всіх галузях, де всі безробітні могли б знайти працю і прикласти свою силу, і вжити всіх заходів до забезпечення скалічених та потерпілих від війни.

За старого ладу торговці та різні посередники наживали з бідних пригноблених клас величезні капітали. Одній Українська Народня Республіка бере в свої руки найважніші галузі торгівлі

і весь дохід з неї поверне на користь народу. За товарами, які будуть привозитись з-за кордону і вивозитись за кордон, буде доглядати сама Держава наша, щоб не було такої дорожнечі, яку терплять найбільші кляси через спекулянтів. Для виконання цього приписуємо Правительству виробити і представити на затвердження закон про це, а також про монополію заліза, шкури, тютюну й інших продуктів та товарів, з яких найбільше бралось прибутків з робочих кляс на користь нетрудящихся кляс.

Так само приписуємо встановити державно-народній контроль над всіма банками, які кредитами та позиками нетрудовим клясам допомагали визискувати трудові кляси. Однині позикова поміч банків має даватися головним чином на піддержку трудового населення та розвиток народнього господарства Української Народньої Республіки, а не на спекуляцію та різні банкові експльоатації й визиск.

На ґрунті безладдя, неспокою в житті та недостачі продуктів росте невдоволення серед деякої частини людности. Тим невдоволенням користуються різні темні сили і підбивають не-свідомих людей до старих порядків. Ці темні контрреволюційні сили хочуть знову повернути всі вільні народи під єдине царське ярмо Росії. Рада Народніх Міністрів повинна рішуче боротися з усіма контрреволюційними силами. А всякого, хто кликатиме до повстання проти самостійної Української Народньої Республіки, до повороту старого ладу - карати, як за державну зраду.

Всі демократичні свободи, проголошені Третім Універсалом Української Центральної Ради, потверджується й окремо проголошується: в самостійній Українській Народній Республіці всі нації користуються правом національно-персональної автономії, призначим за ними законом 9 січня.

Все, чого з вичисленого в цім Універсалі не встигнемо зробити ми, Українська Центральна Рада, в найближчих тижнях, те довершать, справлять і до останнього порядку приведуть Українські Установчі Збори.

Ми наказуємо всім громадянам нашим провадити вибори до них якнайпильніше; вжити всіх заходів, щоб підрахунок голосів було закінчено як найскоріше, щоб за кілька тижнів ці наші Установчі Збори - найвищий господарь і впорядчик Землі нашої - закріпили свободу, лад і добробут конституюцію незалежної Української Народньої Республіки - на добро всього трудящого народу - тепер і на будучину.

Цьому найвищому нашому органі належить рішити про федеративний зв'язок з народними республіками бувшої російської держави.

До того ж часу всіх громадян самостійної Української Народньої Республіки кличемо непохитно стати на сторожі добутої волі та прав нашого народу і всіма силами боронити свою волю від всіх ворогів селянсько-робітничої самостійної Української Республіки.

Українська Центральна Рада. У Києві, 9 /22/ січня 1918 року

В і д о з в а

Уряду УНР в 20-ту річницю 4-го
Універсалу Центральної Ради.

Вітаємо тебе, Український Народу, із світлим та радісним святом 22 січня, днем воскресення Незалежної Української Держави.

В нашій віковичній столиці, в золотoverхому Києві, що в ньому панували могутні великі князі наші - Святослав Хоробрий, Володимир Великий, Ярослав Мудрий, що приймав колись радісно гетьмана-переможця Богдана Хмельницького та його найславнішого наступника - гетьмана Івана Мазепу, що бачив у мурах своїх не раз пророка України - Тараса Шевченка, в цьому святому, українською славою оповитому місті двадцять років тому - 22 січня 1918 року відновлено стародавню державність України.

В той день Українська Нація устами вибраних представників своїх - Української Центральної Ради проголосила перед усім світом, що хоче жити вільним, від нікого незалежним життям у власній суверенній Державі, Українську Народню Республіку, покликав до життя сам Український Народ. Вона - його власний твір, втілення його власної волі, його власних змагань до вільності й могутности.

Українську Народню Республіку збудував Український Народ, збуджений з довгого сну в огні історичної пожежі, оуражений багатьох вартостей до відбудови Держави. Покинули його - в переважній більшості - вельможні та заможні, діличі шляхта, генерали, офіцери та урядовці, навіть слуги Вітгара пішли в найми, на службу до чужинців. Проте Народ Український зберіг своє національне обличчя в своїй міцній, здоровій селянській стихії. Із надр своїх мас, а між усіх верств, висунув він нових провідників. Зберіг волю до власного самостійного життя, що вибухнула в часі революції могутнім полум'ям національної свідомости та завершила боротьбу багатьох поколінь українського Народу за відновлення національної державности.

Проголошення самостійности Української Державности потягнуло за собою боротьбу з Москвою, що точиться ось двадцять років. Москві вдалося збройним нальотом заповісти нашу землю, але ця зовнішня невдача напевно менше важитиме в історії відродження України, ніж пробудження України та відродження її державного духу, посвідчені IV Універсалом. Під ворожою окупантською наругою не гасне полум'я української державности, а розпалюється все міцніше. Ворог панує вже тільки над нашою землею, над її багатствами, може знущатися з наших людей, але на завжди втрапив панування над українськими душами. В українських душах закріплена IV Універсалом Українська Народня Республіка.

Ця наша національна Держава, представлена на еміграції її Урядом, Армією, та вірним Урядові громадянством, освячена кров'ю тисячів героїв і кров'ю свого Вождя Симона Петлюри, це могутнє переживання всього Українського Народу, вогнище його змагань за незалежність. Всюди, де збираються Українці святку-

вати день 22 січня, живе й діє Українська Народня Республіка.

В сьогоднішні врочисті двадцять роковини проголошення незалежності Української Держави, Уряд Української Народньої Республіки разом з цілим Українським Народом глибоко схилиється чолом перед всіма тими, що життя своє віддали за Батьківщину. Ніколи не загине пам'ять про їх діла, доки битимуться українські серця. Вічна їм слава, дяка й пам'ять.

Всій Україні, многострадальній Матері нашій, Національний Уряд, гордий з її завзятої боротьби з московськими окупантами, посилає своє гаряче привітання. Закликаємо всіх Українців згадати в день 22 січня з сердечною любов'ю та вдячністю всі жертви знущань Москви, що приречатали свою вірність Україні мукami на засланні, на Соловках, в лісах дикої Півночі, в катівнях карних таборів та в'язниць. Закликаємо твердо приректи, що їх терпіння не залишаться без належної відплати.

Уряд вітає в день 22 січня вояків Армії Української Народньої Республіки, її героїв-інвалідів, все славне та хоробре старшинство й козацтво, що 17 років перетривало на чужині в непохитній вірності своїй присязі. Вітає також всю українську політичну еміграцію, що в важких умовинах життя на вигнанні зуміла збагатити незчисленними й безцінними скарбами всі ділянки української культури й, не угинаючись, високо несе перед очима чужинців національний прапор. Український Уряд кличе українську еміграцію до найтіснішого об'єднання під прапорами своєї національної державности. Закликає її не допускати в своєму житті буденних дрібних сварок, які могли б хоч в найменшій мірі спричинитися до розпорощування та марнування національної енергії. Молодь українську закликає Уряд до зложення на вівтарі державної справи юнацького запалу та свіжих сил.

Весь Український Народ кличе Уряд до жертвенности та завзяття у це время люте - до великого соборницького діла - визволення України з-під Москви. Нехай всі Українці всіх земель відчують розумом і серцем велич визвольної боротьби Українського Народу, а словом і ділом підтримують змагання його національного Уряду.

Немає для Українського Народу нічого дорожчого, нічого вищого, ніж вільна суверенна власна Держава. Тільки силою зможе наш Народ вибороти цей найбільший свій скарб. А сила народу виростає з одностайности, з однодушности, свідомого підпорядкування окремих інтересів інтересам своєї держави, з відданости Державному Проводові.

Нехай же готовими застане нас недалекий останній бій за вільність України. Нехай він застане нас не зборищем ворожих клас, розсварених партій, гуртків та осіб, а одноцільною Державною Нацією, об'єднаною спільною метою і спільним Проводом.

А в тім останнім бої просимо Господа Бога, щоб поблагословив нам зброю нашу й прапори нашої лицарської Армії

і призволив нам відсвяткувати День Незалежності нашої Народньої Держави перед дев'ятьохлітньою св.Софією у визволеному Києві.

Незалежна Українська Народня Республіка хай живе!

АНДРІЙ ЛІВИЦЬКИЙ /-/
Заступник Голови Директорії,
Головний Отаман Військ УНР

ВЯЧЕСЛАВ ПРОКОПОВИЧ /-/
Голова Ради Міністрів,
Міністр Закордонних Справ

ВОЛОДИМИР САЛЬСЬКИЙ /-/
генштабу генерал-хорунжий
Міністр Військових Справ.

22 січня 1938 року, на чужині.

-----ooocoo\$ooocoo-----

1870
No. 1000
1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000